

Največji slovenski dnevnik v Združenih državah. Velja za vse leto... \$6.00 Za pol leta... \$3.00 Za New York celo leto... \$7.00 Za inozemstvo celo leto... \$7.00

GLAS NARODA

Lišt slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States. Issued every day except Sundays and legal holidays. 75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 236. — STEV. 236.

NEW YORK, SATURDAY, OCTOBER 8, 1921. — SOBOTA, 8. OKTOBRA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

MADŽARSKIM TOLPAM NISO MAR ZAVEZNIKI

SE VEDNO IMAJO V SVOJIH ROKAH ZAPADNO OGRSKO. A VLADA V BUDIMPEŠTI ODKLANJA VSAKO ODGOVORNOST ZANJE. — NAPADLI SO MESTO BRUCK.

Oedenburg, zapadna Ogrska, 6. oktobra. — Ali se bo madžarskim nerednim četam posrečilo iztrgati zapadno Ogrsko ali Burgenland iz rok Avstrije in to kljub vsem sklenjenim pogodbam? Ali bo prišlo do monarhistične restavracije ali do državljanske vojne ter obojane intervencije, ki bo involvirala celo centralno Evropo? Ta in slična vprašanja polnijo ozračje tu in v Oedenburgu, kamor je dospel pisec tega članka radi prkinjenih komunikacij, po dolgem in napornem potovanju, poleg starinskega voza, v katerega sta bila vprežena dva konja in na katerem je sedel njen voznik.

Ljudje v splošnem se boje najhujšega, a v avtoritativnih zavezniških krogih upajo, da bo mogoče na miroljuben način rešiti celo zadevo, čeprav se zavedajo nevarnosti, katere vključuje sedanjí položaj, ki spominja na komično opero.

Definitivna dejstva v zvezi s tem je mogoče ugotoviti na naslednji način:

Madžarska vlada je podpisala zahtevni protokol, s katerim se je stavilo Burgenland pod kontrolo medzavezniške komisije ter umaknila svoje redne čete na nove meje, določene na temelju pogodb. Madžarska vlada odklanja vsako odgovornost za neredne čete, čeprav se ne more izogniti očitaniju, da je slabotno nastopila v pričaku puča.

Nikakva republika ni bila proglašena v Burgenlandu, razen proklamacije, ki je bila izdana v majhnem mestu Eisenstadt, kateri pa je manjkala vsaka avtoriteta.

Avstrijska vlada ni hotela podpisati protokola ali nanovo zasedati ozemlja radi opozicije obojanih nerednih čet. Vseled tega ni v provinci nikake avtoritete z izjemo omejene in kočljive avtoritete medzavezniške komisije v Oedenburgu ter avtoritete obojanih tolp izven Oedenburga.

V Oedenburgu se je avtoritete komisije v polni meri upoštevalo, čeprav je pozicija komisije nekoliko nedostojna. Avtoriteta komisije, odvisna od sile 1200 madžarskih orožnikov, katerim pa veljuje poročnik Osenburg, o katerem je znano, da je karlist in da je v tesnem stiku z nerednimi četami, ki pa je dal za trenutek svoje častno besedo, da bo podpiral komisijo pri ohranjanju javnega reda in miru v Oedenburgu, ki šteje šest tisoč prebivalcev, ki pa lahko vsak trenutek preide na stran nerednih čet. Njegova sila

je postala mednarodna sila, čeprav za enkrat še nikdo ne ve, o kateri pa se domneva, da so reakcionarni krogi v Budimpešti, ki se ne obojavljajo jemati demar iz javne zakladnice. Ti krogi so trdni v svojem sklepu, da pod nobenim pogojem ne izroče Burgenland Avstriji, in to predstavlja njih glavni in neposredni cilj. Razdeljeni pa so glede končnega cilja, namreč zopetnega ustanovljenja monarhije.

Te neredne čete štejejo približno dva do tritisoč mož ter v kratkem času lahko narastejo na trideset tisoč mož. Poveljnik največjega oddelka je polkovnik Pjanay na jugu, katerega se v splošnem smatra za največjega terorista na Madžarskem. Njega poveljnik je poročnik Hejjas, tudi velik terorist in antikarlist ter pristaš admirala Horthyja.

Na severu je Štefan Friderik bivši ministrski predsednik, puštolovec najslabšega tipa, velik karlist in terorist.

Vsi ti voditelji bi se brez dvoma sprli med seboj v trenutku, ko bi se pojavilo vprašanje, kdo naj bo predsednik nove republike ali kdo naj zasede prestol v novoustanovljenem kraljestvu. Prišlo bi na vsak način do državljanske vojne, če bi zasedel prestol kak Wittelsbach ali kak Habsburžan.

Ti voditelji vedo, da bo politična nesoglasja preprečila vsako intervencijo od strani velike ali male antante, da pa bi nastopila cela Madžarska kot en mož, če bi prišlo v resnici do intervencije od strani male antante. Če bi ne prišlo do nikake intervencije, bi lahko obrzali Burgenland ter pričeli nato z bojem glede svojih končnih političnih ciljev.

Dunaj, Avstrija, 7. oktobra. — Tolpe madžarskih ustašev postajajo z vsakim dnem bolj predrzne. Izza večerj napadajo mesto Bruck s sosednjih gora s puškami in strojnimi metkami. Bruck, ki je stal prej na meji med Avstrijo in Ogrsko, je le nekako trideset kilometrov od Dunaja.

GUATEMALA PROTI CENTRALNO-AMERIŠKI FEDERACIJI.

Tegucigalpa, Honduras, 7. okt. — V poročilih, ki so dospela semkaj, se glasi, da je demokratična stranka v Guatemali vzporedila demonstracije proti stvarjenju centralno ameriške federacije.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banke izvršujejo po nižji ceni, zanesljivo in hitro.

Včeraj so bile naše cene sledeče:

Table with exchange rates for Yugoslavia and Italy. Columns include bank name, amount, and rate.

Italija in zasodeno ozemlje: Razpošilja na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.

Table with exchange rates for Italy and Trieste. Columns include bank name, amount, and rate.

Nemška Avstrija: Razpošilja na radnje pošte in izplačuje "Adriatische Bank" na Dunaju.

Table with exchange rates for German Austria. Columns include bank name, amount, and rate.

Vrednost denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni istega dne kot nam postani denar dospe v roke.

Kot generalni zastopniki "Jadranske Banke" in njenih podružnic imamo zavezane in anredno ugodne pogoje, ki bodo velike koristi za one, ki se za to bodo posluževali naše banke.

Denar nam je poslali najbolj po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York

(Advertisement)

Ob pogledu na to sliko si za more človek približno predstavljati posledice strašne eksplozije v tovarni za barvila v Oppau na Ne mskem. — Pri tej eksploziji je izg ubilo nad tisoč oseb življenje. — Slika nam kaže ostanke glavnega poslo pja.

BESTIJALNEN UMOR 11-LETNE DEKLICE

Enajst let staro deklico, petindvajsetkrat zabodeno, so našli umorjeno v gozdu.

Tekom večera v četrtek so našli truplo Zaneke Lawrence, stare 11 let, prebodeno petindvajsetkrat v neki goščavi v razdalji dvesto korakov od njenega doma v Madison, N. Y.

Morilec, o katerem se domneva, da je blazen, je izginil in skupine v avtomobilih so se celo noč vozile po okolici ter si zaman prizadevale najti sled morileca.

Truplo deklice je našel poleg nekega hloda v gozdu neki sosed. Pridrutil se je skupini, ki je iskala deklico, ko se ni vrnila domov zvečer in sicer na dom neke Mrs. Joseph Sandt, kjer se je po dovršeni šoli igrala skupaj z otroci družine Sandt.

Družina Lawrence stanuje na Bridgefield Ave. Dom Sandtovih je tristo jardov vstran na Fairview Ave. Med obema hišama leži gozd.

Manj kot sto jardov od mesta, kjer so našli truplo deklice, se nahaja hiša Francis Kluxema, posestnika gozda. Člani Kluxemove družine so bili doma proti večeru in ponoči in vsi so izjavili, da niso čuli nobenega krika ob dotičnem času.

Ko je odšla deklica k družini Sandt večerj popoldne, je obljubila, da bo ob polšestih doma. Ko se ni vrnila ob šestih, so poslali njenega mlajšega brata, naj gre pogledat k Sandtovim. Taj je izvedel, da je odšla deklica eno uro poprej. John W. Lawrence, oče deklice, je takoj obvestil policijo in organizirali so iskanje.

Šele ob devetih so našli truplo deklice. Roke in noge deklice so bile zvezane z vrvoj kot jo rabijo v evcelijakih, da vežejo rože in tudi vezli so izgledali tako, kot jih delajo pri povezoivanju rož.

Robec je bil pritrjen trdno okoli vratu otroka in morilec je očitno rabil ta robec, da zaduši krike deklice. Po obrazu, telesu, rokah in nogah deklice so bile rane, prizadete očitno z žepnim nožem.

Dr. Sewrd, coroner, je objavil, da je bila deklica kriminalno napadena, predno je bila umorjena. Znaki na tleh so kazali, da je bila deklica v nezavesti, ko jo je morilec prinesel na mesto poleg hloda. Večraj so arretirali 14letnega Francis Kluxema, ki je baje morilec.

WEST VIRGINIA NOČE DATI ČARTERJA KU KLUXU.

Charleston, W. Va., 7. oktobra. Državni tajnik Young je objavil, da se je večerj vložilo neformalno prošnjo za inkorporacijski čarter Ku Klux Klan organizacije.

SKRAJNO ZAGONETNA MORILNA ZADEVA

Dolgo časa je ženska molčala, a sedaj je obtožila očeta, da je umoril svojo lastno hčerko.

Madison, Wis., 7. oktobra. — Po desetih dolgih letih ječe v državni jetnišnici, kamor je bil poslan kot domnevni morilec sedemletne deklice leta 1911 bo mogoče videl John Johnson, kako se bodo vrata prostosti zopet odprla zanj ter bo mesto njega poslan v ječo oče deklice, katerega se je sedaj obtožilo radi umora. Preseleljiva dejstva so prišla na dan tekom nekega zaslišanja za pomilosočenje Johnsona, ko je neka ženska, ki je skozi deset let obdržala zase skrivnost, kdo je resnični morilec deklice, direktno obdolžila očeta, Martina Lembergerja, da je bil svojo hčerko Anko s tem, da jo je udaril po glavi s steklenico.

Mrs. May Sorenson, sosedna Lembergerja, je dvignila tozadevno obtožbo v polni sodniški dvorani, ki je sedel Martin Lemberger na stol, namenjen za prič, da prič pred pomilostnim svetom.

Lemberge je bil takoj arretiran ter obtožen umora. Izdana so bila takoj tudi zaporna povelja proti Mrs. Annie Lemberger, ženi Martina ter Louis Lembergerju, siju, katere oba se dolži krive prisrge.

Priliko, da pride iz ječe in da se ga oprosti vsake krivde pri tem zločinu, bo moral Johnson pripisovati mukam vesti neke šolske učiteljice, Miss Maude Bunker, iz Lodie, Wis.

Miss Bunker je pred več kot enim letom izvedela za vse posameznosti umora od Mrs. May Sorenson, sosedo Lembergerjevih, kateri je povedala celo povest Mrs. Lemberger sama.

Mrs. Lemberger je izjavila, da je njen mož Martin udaril Anko s steklenico po glavi, ko je mlada deklica preobrnila čeber s pivom, ki je stal na tleh med njim in pečjo, ko je deklica hitela proti postelji, ko je izmolila svojo večerno molitev.

Miss Bunker je pred več kot enim letom pisala governerju Phillipu ter mu navedla povest kot jo je slišala. Mrs. Sorenson je bila nato pozvana v državni kaptol kjer so je izprašali. Takrat ni hotela ničesar izjaviti, a večerj je prišla na dan s svojo povestjo.

Tajnik je odgovoril prošilec, da ne da čarterja in da ga ta organizacija ne bo nikdar dobila v tej državi.

Tajnik Young ni navedel vzroka za odklonitev čarterja,

MAROKANCI USPEŠNI V BOJU S ŠPANCI

Uporni Marokanci so obnovili obstreljevanje mesta ter zasedli celo južno predmestje Melile.

Melilla, Maroko, 7. oktobra. — Marokanci so tekem preteklega nedelje obnovili obstreljevanje Melille ter nadaljevali z obstreljevanjem v ponedeljek ves dan, ne da bi povzročili s tem dosti škode. Majhna skupina umorjenih Marokancev, kojih poveljnik je bil prebaje seržant v domači policiji, je zavzela pozicije v južnem predmestju Melile ter poslala več izstrelkov v Španske pozicije. Ta skupina se je poslužila tudi strojne puške ter pošiljala krogle v gosto obljudeni del mesta.

Prebivalstvo dotičnega okraja je bilo prisiljeno pribežati v sredino mesta.

Madrid, Španija, 7. oktobra. — Vojaški jetniki, zaprti v Ocaima, so poslali justičnemu ministertvu prošnjo, naj se jim dovoli pridružiti se polkom, ki se bore v Maroku. Pravijo, da bi jih taka služba rehabilitirala v očeh vlade. Večina teh ljudi je bila obsojena radi izključno vojaških pregreškov.

Franco Rodriguez, justični minister, razmišlja o tej prošnji ter je imel že več konferene s svojimi tovariši v kabinetu glede tega predmeta.

Španski kolonisti v Maroku so se obrnili na vlado s prošnjo, naj jim pomaga, da bodo mogli dobiti nazaj svojo lastnino, katero so izgubili tekem ustaje domačinov. Glasi se, da je bilo na stotine družin uničenih in da se namerava večina teh izseliti v francoski Alžir, če ne bo prišla v najkrajšem času vladna pomoč.

Vlada zaenkrat še ne ve, kaj naj stori v tem oziru, kajti če bi dala gotovim kolonistom podporo, bi se takoj oglasili vsi drugi, ki so kaj izgubili ali trpeli kako škodo vsled ustaje domačinov.

BOJAZLJIV BANDIT. Altoona, Pa., 6. oktobra. — Nekli maskiran bandit, ki je bil tako nervozen, da so njegovi zobje šklepetali, je ustavlil neko Logan Valle policijsko karo na zunanjem robu mesta, tekem preteklega noč ter vzel 30 dolarjev v bankovcih iz žepa sprevednika. Ni se dotaknil nabiralnika za drobiž. Bandit je pustil pri miru motormana in več potnikov, ki so se nahajali v kavi.

Ko je rekel konduktorju, naj dvigne svoji roki, so mu šklepetali zobje tako kot da je razrazen do kosti. Predno je peljal naprej s karo, je skušal motormana zagrabiti bandita, a slednji ga je prvi videl, mu rekel naj dvigne roki ter izginil nato v temi,

LAKOTA ODPRLA RUSIJO SVETU

SOVJETSKA VLADA NA PREISKUŠNJI S PRIHODOM URADNIKOV AMERIŠKE POMOŽNE ADMINISTRACIJE. — OJAČENJE LENINOVE POLITIKE. — HOOVERJEVI NAČRTI DELOMA SPREJETI.

Poroča Walter Duranty.

Riga, 7. oktobra. — Lakota v milijonov človeških bitij na rob smrti vsled lakote in ki bo zahtevala tekem tekoče zime številne žrtve, je mogoče najbolj važni faktor v notranjem in zunanjem življenju Rusije v sedanjem času.

V prvi vrsti je predstavljal resen nauk za oni del komunistične stranke, ki še vedno neče priznati potrebe nove ekonomske politike, koje glavni cilj je preprečiti počasni proces izstradanja v mestnih središčih, ker nočejo kmetje pod komunističnim sistemom dati na razpolago dosti živil ter zakladati mest z živili.

Lakoto je povzročila suša, ne komunizem, a kljub temu je predočila vsem kruto resnico, da se bo celi državni stroj razbil ob skalah pomanjkanja živil.

V drugi vrsti je lakota otvorila Rusijo in sicer prikrat izza revolucije za skupno neodvisnih, nesocialističnih inozemcev. Se več. Ti inozemci teknujejo v gotovem smislu z ruskimi oblastmi in njih prizadevanju, da rešijo življenja ljudi ob Volgi. Njih prihod je tudi vzdramil sovjetsko vlado.

Sovjetska vlada je v prvi vrsti spoznala, da bo morala podati celemu svetu tragično priznanje svoje nezmožnosti, če ne bo mogla spraviti ameriških zalog nedotaknjenih in kraje, kamor so bile namenjene. Vsled tega je posvetila vse svoje energije rednemu in nemotenemu prevažanju teh zalog.

To pa ni še vse. Vlada je sledila ameriškem vzgledu, da izvede svoj lastni program pomoči. Pred šestimi tedni so sovjetski voditelji govorili le malo upalno o izgledu, da razdele žito za svet. V tem oziru so izvršili naravnost čuda, čeprav znaša skupna množina obsejnega ozemlja veliko manj kot eno petino normalnega obdelanega zemlja.

V koliki meri upošteva ruske sovjetske oblasti napore Amerikancev ter učinkovanje njih prihodov Rusijo, je razvidno iz besede Kalenina, predsednika centralnega eksekutivnega komiteja ter enega iz polovice ducata mož, ki danes vladajo Rusiji. Te besede je naslovil Kalenin na profesorja Vernon Kellogga, potem ko se je slednji vrnil v Moskvo z njegovega inšpekcijskega potovanja skozi ozemlje, prizadeto od lakote.

Vaše ameriške metode so napravile na nas že velikanski utis in mi spoznavamo, kaj pomenja vaše tukajšnje delo, — je rekel. — Tekom zadnjih treh let si je ostali svet zaman prizadeval premagati in podjarmiti nas. Mogoče boste vi Amerikanci, ki prilahajate semkaj po poslih človekoljubja in usmiljenja, ki boste v resnici izvojevali to zmago. Kjer pokažete nam in ruskemu narodu, da so vaše metode v resnici boljše kot naše, ne moremo drugega kot da jih skušamo sprejeti. Do tega obsega bo Rusija v gotovem smislu amerikanizirana.

Profesor Kellogg, katerega sem videl večerj, ko je dospel v Rigo, pa je mnenja, da bo šla stvar še veliko dalje.

Predvsem, — je rekel, — je bil ustanovljen stik med Rusijo in zunanijm svetom. Kar se tiče nas, smo videli, da ni v Rusiji vse slabotno ali obsojanja vredno. Rusi pa na drugi strani spoznavajo, da ni roka slehnega človeka dvignjena proti njim.

Profesor Kellogg, katerega sem videl večerj, ko je dospel v Rigo, pa je mnenja, da bo šla stvar še veliko dalje.

Profesor Kellogg, katerega sem videl večerj, ko je dospel v Rigo, pa je mnenja, da bo šla stvar še veliko dalje.

— Kot mi je Kalenin tudi povedal se je že pričelo graditi med obema deželama poslednje medsebojnega sporazuma ter medsebojne dobre volje, koje bodoča važnost je nepreračunljiva.

— Lahko vam povem, da je Kamenev v imenu sovjetske vlade v principu sprejel načrt Ameriške pomožne administracije, da se dovoli narodu v Ameriki pošiljati svojim sorodnikom ali prijateljem v Rusiji potom Ameriške pomožne administracije pakete z živili. Oni, ki bodo sprejeli te pakete, se bodo lahko formalno zahvalili za to. To ni videti dosti, vendar pa je pričetek za zopetno uveljavljanje tesnejših odnosov.

Profesor Kellogg je brez dvoma velik optimist glede tega. On je trdno prepričan, da si sovjetska vlada prizadeva držati se svojega dogovora z Ameriško pomožno administracijo.

— Seveda bo prišlo do marsikaterih dogovorov, — je rekel, — kot slučaj pred par dnevi, ko je ruska policija preiskala kurirja Ameriške pomožne administracije, Weilla in ko je skušala odpreti našo pošto vreo na rusko-estonski meji. Tega se ne sme dovoliti niti za en trenutek. Brzojavil sem takoj polkovniku Haskellu, ki bo šel brez dvoma takoj k načelniku izvanredne komisije ter zahteval zadoščenje ter kaznovanje krivcev. Treba je seveda tudi nekaj popustiti. Zgodila se je namreč prikrat, da je šel naš kurir preko ose meje in prevelika gorečnost podrejenih, ki prekoracijo dana povelja, se je pripetila tudi že v drugih deželah, ne le v Rusiji.

— Vse izkušnje potrjujejo dejstvo, da se sovjeti lojalno držijo dogovora in še več, da nam skušajo v vsakem oziru pomagati ter sodelovati z nami. Vzemimo tukajšnje govorce, da so bila naša živila že prodana v Moskvi. Vi ste videli in jaz sem videl, kako verno stražijo vozove Ameriške pomožne administracije. Ko se je tri železniške vozove odpelo od nekega samarskega vlaka na treh različnih majhnih postajah, ker so se osi unele, smo našli vse te tri vozove dva ali tri dni pozneje nedotaknjene, močno zastražene in v vsakem slučaju je postajenačelnik s ponosom dal izraza svojemu zadovoljstvu, da nam lahko vrne voz nepoškodovan in nedotaknjen.

— Da sempatam zmanjka, je neizogibno. V gotovih slučajih se je v Belgiji prodajalo živila ameriške pomožne administracije, a taki slučaji so bili skrajno redki in mislim, da bo isto veljalo tudi glede Rusije.

Na ta način je lahko videti, kako sluzi lakota, strašna in katastrofalna kot je, kljub onemu majhnemu možu v Kremlju, ki vlada Rusiji z avtoriteto, za kateri bi ga zavidala Peter Veliki ali Katarina. V notranjem ga usposoblja, da neuspešnost in nemarnost, katero skuša iztrebiti v Rusiji. Na zunaj pa je lakota spravila Rusijo v stik z edino veliko deželo na svetu, ki ji more pomagati v sedanjem času.

DENAR, SVETA VLADAR.

Pariz, Francija, 7. oktobra. — Objavljeno je bilo, da se bo vršila poroka Williama B. Leedsa Jr. s princinojo Ksenijo v nedeljo v Parizu. Prva ceremonija se bo vršila v ameriški cerkvi, druga pa v ruskem poslanstvu.

"GLAS NARODA"

SLOVENIAN DAILY
 owned and Published by
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
 (a corporation)
FRANK SAKSER, President   **LOUIS BENEDIK, Treasurer**
 Place of Business of the Corporation and Addresses of Above Officers:
 82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenem nedelj in praznikov.
 Za celo leto velja list za Ameriko   Za New York za celo leto   \$7.00
 in Canada   za pol leta   \$3.50
 Za pol leta   \$3.00   Za inozemstvo za celo leto   \$7.00
 Za četrt leta   \$1.50   za pol leta   \$3.50

GLAS NARODA
 (Voice of the People)
 Issued Every Day Except Sundays and Holidays.
 Subscription yearly \$6.00
 Advertisements on Agreement.

Doplat bres podpisa za osebnost se ne priobčujejo. Denar naj se blagovni pošilja po Money Order. Pri sremembi kava naročnikov prosimo, da se mas tudi prebranje bivalice naznanj, da hitreje najdemo naslovika.
GLAS NARODA
 82 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
 Telephone: Cortlandt 2878

NOVA OBDOLŽITEV.

Newyorskó časopisje je napravilo zadnjič veliko odkritje. Listi kot so "Evening Post", "Sun" in "Times" so razposlali svoje poročevalce v parke, pristave in na prazne lote, kjer se vsak dan rekrutira na stotine več ljudi za silno armado brezposelnih.

Ti poročevalci, ki so najbrže večkrat belega kruha pijani kot pa črna lačni, so sponočili svojim predpostavljenim čudno, zagonetno novico: — Med brezposelnimi smo zasledili ljudi, katerim smo ponujali delo, pa ga niso hoteli sprejeti.

Časopisje pa ne pove, kakšno delo so jim nudili in kakšno plačo obljubili.

Sicer pa poročevalci niso imeli nobenih služb na razpolago, ampak so le izpraševali, hotoč dobiti dokaze za teorijo, katero so njihovi delodajalci že vnaprej vzpostavili.

Prav nič ni potreba razpošiljati pa parkih in azilih spijonov, da se dožene obstoj stotisočerega sestradanega in v čunje zavitega proletarijata v mestu New Yorku.

Nismo toliko predrzni, da bi trdili, da ni med njimi tudi takih, ki se dela boje. So, seveda. Ravnotako kot so v New Yorku tudi žolčinci, rufijani in vlačuge.

To so neizogibni spremljevalci kapitalističnega sistema. Spremljevalci tega sistema so nadalje tudi: proletarci in kapitalisti; brezposelni, zaporci, kaznilnice ter konec koncev — tudi podkupljeno časopisje.

— Ponujali smo jim delo, pa ga niso hoteli, — pravijo poročevalci.

S tem je padla teška obdolžitev na vse — in vsi so zaznamovani.

Pisce tega članka se spominja zanimivega slučaja: V vas je prišel popotni obrtnik ves lačen in sestradan ter prošil pri kmetu kruha in prenočišča. Par ur je bilo do mesta, kjer bi imel dobiti delo, pa ga niso več nosile noge. Kmet mu je rekel, naj mu napravi drva na dvorišču, razžaga in razseka v zameno za jed. Dotičnik pa ni hotel. Vsi, ki so bili priča tega prizora, so se zgražali nad "potepuhom" ter ga pognali naprej, sklenjoč se na pregovor: "Brez dela ni jela".

Nihče pa ni vedel, da je bil dotičnik urarski pomočnik. Če bi le dve uri cepil drva, bi najmanj štirinajst dni ne mogel opravljati preciznega urarskega posla.

To je samo en slučaj, malenkosten, pa kljub temu pomemben.

V današnji "moderni dobi" ni na svetu popolnoma nič nemogočega.

Ni nevrjetno, da bo nekega dne stavljen značilen predlog, ki bi mahoma odpravil nezaposelnost v Ameriki. Ta predlog naj bi se glasil: —

— Začnimo malo imperijalistično vojno, ki nas bo stala kakih dvajset ali trideset milijard dolarjev. Vsi nezaposleni bi dobili delo v munijskih tovarnah. Najbolj zdravi in najbolj krepki bi seveda morali iti mret za domovino.

S tako rešitvijo problema nezaposlenosti bi bil Wall Street popolnoma zadovoljen.

Morda se bo zgodilo kaj takega. Kdo ve?

Prihod Jugoslovanov v Združene države.

Generalni komisar za priseljevanje izdaja tedensko poročilo, v katerem naznanja, koliko priseljencev iz te ali one države sme še priti v Združene države tekom tekočega meseca. Na podlagi tega poročila je moglo priti od polne 29. septembra do konca septembra še 89 priseljencev iz Jugoslavije. To poročilo je skrajno zanimivo, kajti dokazuje, da malone ob koncu meseca ni bila mesečna kvota za Jugoslovane še izčrpana, dočim je bila ta kvota v mesecu avgustu že izčrpana, okoli 20. avgusta. Iz poročila je sploh razvidno, da naval priseljencev pojema. Poročila o slabih delavskih razmerah v Ameriki, ki prihajajo v stari kraj, gotovo vplivajo na; brezdomstvo pa zadržuje mnoge upravičeni strah, da se izpostavijo nevarnosti, da ne bodo pripuščeni in deportirani, ako slučajno dosepejo v Ameriko, ko je mesečna kvota že izčrpana.

Letna kvota za ljudi, rojene v Jugoslaviji, znaša 6.405, to je od 1. julija 1921 do 30. junija 1922 sme priti v Združene države le 6.405 priseljencev iz Jugoslavije. V to število niso všeti oni, ki prihajajo radi poslov ali zabave in ki nameravajo ostati tu le k večjemu šest mesecev, ravnotako ne oni, ki so šli v stari kraj na obisk in se vračajo tekom šestih mesecev; samoobsebi je umevno, da se ta zakon ne tiče ameriških državljanov.

Teekom vsakega poednega meseca pa sme prihajati kvečjemu le 20 odstotkov, to je, ena petina celoletne kvote. Torej znaša glede Jugoslovanov: letna kvota 6.405 in mesečna kvota 1281. Kdor pride čez mesečno kvoto, je — razen v skrajno izjemnih slučajih — poslan

nazaj. Ko pa je letna kvota izčrpana, se priseljevanje iz dotične države sploh ustavi do konca tekočega fiskalnega leta to je, do 30. junija 1921.

Koliko so Jugoslovani že izčrpali to letno kvoto? Naj primerjamo sledeče številke:
 Priselilo se je iz Jugoslavije v Združene države
 meseca julija   1.310
 meseca avgusta   1.403
 od 1. do 29. septembra   1.192
 3.905

Iz teh števil je razvidno, da je bilo za meseca julij in avgust pripuščeni nekoliko več priseljencev iz Jugoslavije, kot jih je dovoljevala mesečna kvota, dočim 29. septembra ni bila še mesečna kvota izčrpana. Ako pomislimo, da cela letna kvota znaša le 6.405, potem je razvidno, da bo letna kvota precej hitro izčrpana in da se bo priseljevanje iz Jugoslavije prenehalo mnogo prej, predno stopi sedanjí zakon o omejevanju priseljevanju izven veljave, to je, dne 30. junija 1922.

Pri tem pa je treba pomisliti, da je bilo tekom meseca junija precej priseljencev iz Jugoslavije pripuščeni na "bond" in da gre njih število tudi na račun letne kvote za tekoče fiskalno leto. Novi zakon je namreč stopil v veljavo že tretjega junija in je bila za ta mesec določena razmerna kvota pripustljivih priseljencev, dočim se od letne kvote začenja odšteti šele od 1. julija. Ker pa so bile ob pričetu priseljeniške oblasti bolj prizanesljive vsled zmešnjave, ki je nastala, ko je stopil zakon v veljavo, so dovoljevale mnogim priseljencem vstop tudi potem, ko je bila junjska kvota že izčrpana.

Ako primerjamo preostanek letne kvote, ki je še na razpolago za posamezne države, potem razvidimo, da stoji Jugoslavija v tem pogledu jako slabo, kajti ona je izčrpala od 1. julija do 29. septembra že 60 odstotkov celoletne kvote. Izmed glavnih izseljeniških dežel stoji slabše le Španka in Turška, ker sta že izčrpali celo letno kvoto, in Grška, ki je izčrpala 6,7 odstotkov letne kvote.

Ker si ne moremo predstavljati, da ljudje iz Jugoslavije silijo v Ameriko razmeroma bolj, kot naprimer Italijani, je zgoraj omenjeno slabo razmerje za Jugoslovane pripisati le izredno nizki letni kvoti, ki je bila določena za Jugoslavijo. Letna kvota od 6.405 bi morala namreč predstavljati tri odstotke tukaj že nastanjenih Slovencev, Hrvatov in Srbov. V to svrhu so vzeli za podlago statistične podatke iz ljudskega štetja od leta 1910. Ker je ljudsko štetje od 1. 1920 navedlo le 173.900 ljudi, rojenih v Jugoslaviji, si lahko vsakdo izračuna, da bi bila letna kvota še za 1200 manjša, ako bi vzeli za podlago ljudsko štetje iz leta 1920.

Mi vsi vemo, da so ti statistični ipodatki povsem krivi — o tem se je že večkrat govorilo — ali izid so ljudskega štetja in na njih se bo moglo popraviti šele leta 1930. Tedaj bo dolžnost naše javnosti, da se malo več pobriga za ljudsko štetje, kajti ljudsko štetje ni le radi lepšega, kakor se oni nesrečneži, ki so na Ellis Island bili v njih domov, poskusili: na svoji lastni koži.

Dnevne vesti.

DEPORTACIJA NEZAŽELJE-NIH.

Detroit, Mich., 7. oktobra. — Dvaintrideset inozemcev, katere se je spoznalo nazajeljenim, je odpotvalo od tukaj pod nadzorstvom priseljeniških uradnikov proti iztočnim pristaniščem, kjer se bodo vkrcali ter napotili v različne evropske dežele. V skupino je bilo vključenih 22 moških, sedem žensk in trije otroci. Večina teh ljudi je prišla v Združene države brez inspekcije. Ostali so prejšnji kaznjenci, neozdravljivo bolni ali po delomrznosti, za katere je morala ali bi morala skrbeti javnost.

SCHWAB IN SEDANJI SLABI ČASI.

Altoona, Pa., 7. oktobra. — Charles M. Schwab je dal v nekem nagovoru pred Trgovsko zbornico izpaz svojemu mnenju, da je sedanja depresija v Ameriki le naravna posledica orgije ter priporočil najstrože varčevanje kot najboljšo zdravilno sredstvo.

Izjavil je, da bodo sedanje slabe razmere dobrohotno uplivate, kajti naučile bodo trgovce in industrijale, da ni mogoče doseči prosperitete s pomočjo višokih cen. Rekel je, da morajo sicer plače pasti, da pa trgovci in industrijaleci ne morejo pričakovati da bi delavec sprejel nižjo plačo, dočim so cene skoro vseh življenjskih potrebščin še vedno tako visoke kot so bile za časa vojne.

Koncem svojega govora je trdil, da bi bilo znižanje železniških tovrnih pristojbin prvi logični korak prot uveljavljenju normalnih razmer.

JAPONSKI MIKADO VEDNO SLABŠI.

Tokio, Japonska, 7. oktobra. — Cesar Jošihito, kojega zdravstveno stanje je v zadnjem času vznebirjalo celo Japonsko, je slabši, kot se glasi v nekem oficijelnem sporočilu. Izjavlja se, da je njegovo zdravstveno stanje skrajno nezadovoljivo. Duševne zmognosti propadajo hitro in opaziti je znamenja, da trpi na neki bolezni na možganih. Ko je bil še otrok, je imel slično bolezen, ki se je ponovila, ko je postal polnoleten. Odkar je bil kronan, je postajal vedno slabši, tako na duhu kot v telesnem oziru. Cesar ne more več voditi vladnih poslov, k ipostajajo od dne do dne obširnejši in to je nadaljni povod vznemirjenja v dvornih in vladnih japonskih krogih.

HARDING BI SE SKORO NA STANIL V TENNESSEE.

Knoxville, Tenn., 7. oktobra. — V nekem pismu na polkovnika Albert Shipley, v katerem je spročil zahtvo predsednika Hardinga za ponudbo polkovnika, da pošlje predsednika velikega purana za Zahvalni dan, je predsednik tajnik George Christian razkril državno tajnost. Pred srečilni leti, ko se je Mr. Harding pripravljval, da stopi v trgovino, je baje resno razmišljal o tem, če naj se nastani v Tennessee. Predsednikov tajnik pa ni povedal, zakaj si je sedanjí predsednik končno izbral Ohio.

TAJNOST MUMIFICIRANJA.

Po dolgih letih pronévanja kemičnih snovi v mumijah starodavnega Egipta, je objavil sedaj dr. Edmond Bartha, profesor pariske šole za praktično medicino, iznajdbo nove tekočine za balzimiranje, o kateri trdi, da bo ohranila zunanje telesne oblike zamrlih skozi dobo od dvajsetih do petdesetih let.

Potem ko je bilo truplo balzimirano skozi en teden, postane meso trdo in celo truplo postane kot iz mramorja. Čas bo mogoče uničil barvne učinke, katere proizvede tekočina, iznajdena od dr. Barthe, vendar pa je on mnenja, ča se je končno našlo dolgo izkupele in da bo prišlo v teku debeljeno skrivnost mumificiranja setih let zopet v veljavo.

POŽAR V KAPITALU V WASHINGTONU.

Washington, D. C., 7. oktobra. — Požar v nekem skladišču papirja je napolnil vse hodnike. Kapitola iz dimom in požarna bramba je le s težavo dospela do sredi ščapozara Mesto požara se je ugotovilo po dve uri trajajočem iskanju ter se ga je pogasilo, še predno je povzročil kako večjo škodo.

ŠPANSKA NOČE KUPITI SVOJEGA LASTNEGA PREGOJA.

Madrid, Španjskn, 7. oktobra. — Mornariški minister je zavrnil prošnjo premogarjev v Asturiji, v kateri so slednji prosili, naj bi se rabilo v mornarici dežele izključno le domači premog. V svojem utemeljevanju je rekel mor-

Peter Zgaga

V opravičilo.
 Ni vse zlato, kar se sveti in vse grdo ni, kot se kaže. Nikogar ni proklinjati, kdor se v dobri veri moti, a je prepričan, da ne laže. Bog daj mu milost, če je v zmoti.

Poročajo, da je Japonska napravila svoj prvi avtomobil. — Vsi doseđanji japonski avtomobili so bili importirani.

Značilno pri tem domačem japonskem fakrikatu pa je, da je bil samo motor napravljen v Indianapolis, Indiana.

Poročajo, da je postal d' Annunzio vinorejec. Pravijo, da bo pridelal vino, kakršnega še ni okusil svet.

Veliko sreče, če pridelata takega! Pa veliko selcerja naj brizgne vanj, da se bo reva enkrat iztreznil.

Naši Primorci so v sila težavnem položaju. Če molče in tuhtajo, postanejo laške oblasti pozorne: — Nekaj se kuha v Julijski Benečiji, treba je z vsilo nastopiti.

Če ropotajo in se puntajo, postanejo laške oblasti pozorne: — Nekaj se kuha v Julijski Benečiji, treba bo z vsilo nastopiti.

To je ravno tako kot je bilo pred časom v lepi Žirovski dolini. Tam so bili bojeviti fantje, ki so svojo izkušnost šli po dobi, katero so v jetnismeah preživeli.

Pa je še ponóči popotnik z Razpotja proti Žirovski dolini in sreča skupino fantov. — Dobro utro fantje! — jim je rekel poljevano.

— Kaj, ti hudič, nam boš dobro utro voščil! — so vzkliknili in otenili nanj.

Če je pa šel molče mimo njih, so ga vstavlili z besedami: — Kaj se toliko nismo vredni, da bi nam dobro jutro voščil!

In zopet jih je dobil toliko, da je prinesel črne klobase v Poljane.

Višek hladnokrvnosti je bil gotovo dosežen v tem slučaju: — Z dva meseca trajajočega potovanja se je vrnil domov bogat farmar, ki je imel zvestega irskega služabnika Pata, kateri ga je pričakoval na kolodvoru. Razvil se je naslednji pogovor:

— Kaj je novega doma?
 — Vse allright. . . . No, samo pes je erknil.
 — Moj ljubi pes! Zakaj je erknil?
 — Preveč pečenege mesa se je našel!

— Kako to?
 — Ker je osem konj gorelo.
 — Osem konj zgorelo? Zakaj vendar?
 — No, farma je zgorela.
 — Farma zgorela? — Kako je vendar to mogoče?
 — Da, ko je mati vaše žene ležala na parah, se je prevrnila sveča ter vnela zastor.

— Ali je moja tašča umrla?
 — Da, kap jo je zadela, ko je izvedela, da je vaša žena ušla s šoferjem.

Bog se usmilil dežele, ki ima take kralje kot sta Babe Ruth in Chaplin!

Meaz je pritisnil, ženske že kažejo vratove, katere so v najhujši poletni vročini zakrivala z zajčji mi, mačji in lisicjiimi kožami ter drugo mrhovino.

Lansko leto, ko je bila Jezulčeva sedemdesetletnica, je izšel ljubljanski klerikalni "Slovenec" na šestnajstih straneh.

Letos je Hribarjeva sedemdesetletnica in "Slovenski Narod" je izšel na šestnajstih straneh.

V vsebini teh dveh števil ni skoraj nobene bistvene razlike. — Samo imena so zamenjana.

Oni, ki so bili v "Slovenecu" označeni kot prijatelji, so v "Narodu" sovražniki. In narobe.

Oba sta zaslužna moža, pa sta žal tako malo spoštovana od njima politično nasprotne polovice Slovencev.

Jugoslovanska Katol. Jednota
 Ustanovljena 1. 1898   Inkorporirana 1. 1900
GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki:
 Predsednik: RUDOLF PERDIAN, 963 E. 185th St., Cleveland, O.
 Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 102, Pearl Ave., Lorain, O.
 Tajnik: JOSEPH PISPILER, Ely, Minn.
 Blagajnik: GEO. L. BROZOVIC, Ely, Minn.
 Blagajnik nelpuščanih smrtin: JOHN MOVEBN, 524 E. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni zdravnik:
 Dr. JCS. V. GRAHEK, 843 E. Ohio St., N.S., Pitts-burgh, Pa.

Nadzorni odbor:
 MAX KERŽIŠNIK, Box 872, Rock Springs, Wyo.
 MOHOR MLAČIČ, 2903 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 FAANK SKRABEC, 4822 Washington St., Denver, Colo.

Parolni odbor:
 LEONARD SLABODNIK, Box 489, Ely, Minn.
 GREGOR J. PORENTA, Box 170, Black Diamond Wash.
 FRANK ZORICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Združevalni odbor:
 VALENTIN PIRC, 519 Meadow Ave., Rockdale, Joliet, Ill.
 PAULINE ERMENG, 539 — 3rd Street, La Salle, Ill.
 JOSEF STERLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
 ANTON CELARIC, 706 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotino uradno glasilo: "Glas Naroda".
 Vse stvari, tikažoke se uradnih zadev kakor tudi dežarne pošiljate nzi se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse pritožbe naj se pošilja na predsednika porotnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov te budiška spravevala naj se pošilja na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se pripróča vsem Jugoslovanom za običen pristop. Ekor želi postati član te organizacije, naj se zgleda tajnika bližnjega društva J. S. K. J. Za ustanovitev novih društev se pa obrnite na gl. tajnika. Novo društvo se lahko vstanovi z 8 članí ali članicami.

STALIŠČE FRANCIJE GLEDE RAZOROŽENJA

London, Anglija, 7. oktobra. — Londono časopisje izjavlja, da lahko Francija največ pridobi, če skróči oboroženje.

Poročila, da bo prišla Francija na pogajanja glede skróčenja oboroževanja ter rešitve vprašanj Daljnega vzhoda pripravljena, da se pogaja z Združenimi državami glede medsebojnih odgovornosti v Pacifiku in v Evropi, so bila predmet uradniških člankov v številnih tujakajšnjih listih. Avtoritativni francoski pisatelji so trdili, da se takega načrta od strani Francije ne bo izvedlo.

Dail News vprašuje, kakšne smotrene rezervacije bi mogla imeti Francija z ozirom na glavne cilje konference ter pripominja, da ima velike interese v Pacifiku. List dostavlja, da je komaj najti napade v to ozemlje. Neka madžarska tolpa je vdrla večerj v pri preprečenju nadaljne vojne kot je Francija, in tudi ni dežele, kmetov ter naložila tam stanujo-ki bi imela od razoroženja večje dobičke kot ravno Francija.

— In te stvari, — piše list nadalje, — naj bi se žrtvovalo za izboljšeno upanje, da bi se Ameri-

ko proti njeni volji zopet zavleklo v evropsko politiko! To je izgubljeno upanje, kar lahko potrdi vsak še tako površen opazovalec Amerike. Ko bo dopolnjen čas, bodo Združene države prisiljene vdeležiti se evropskih zadev na način, ki bo zadovoljil vse legitimne želje Francije v tem oziru. Amerika ne more živeti sama zase kot ne more noben drugi narod. Dnevi izolacije so za vedno minili.

MADŽARI ŠE VEDNO VPRI-ZARJAJO NAPADE.

Dunaj, Avstrija, 6. oktobra. — Avstrijska vlada smatra akcije Madžarske, ki je podpisala tako zvaní Burgenland protokol, za navadno papirnato cerimonijo. Ta protokol ne bo v nobenem oziru izpremenil stališča Madžarske na pogajanja Burgenlandu, razven v toliko, da se bo sedaj naprej smatralo to ozemlje kot zavezniško kolonijo ali sfero vpliva.

Madžari še vedno vztrajajo na francoski pisatelji so trdili, da se takega načrta od strani Francije ne bo izvedlo.

Madžarska tolpa je vdrla večerj v pri preprečenju nadaljne vojne kot je Francija, in tudi ni dežele, kmetov ter naložila tam stanujo-ki bi imela od razoroženja večje dobičke kot ravno Francija.

Po završenem napadu so se madžarski razbojnikji zopet umaknili na svoje lastno ozemlje.

FRANK SAKSER STATE BANK
 82 Cortlandt Street, New York
GENERALNO ZASTOPSTVO JADRANSKE BANKE
 in vseh njenih podružnic.

JUGOSLAVIJA
 Beograd, Cetje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Meikovič, Sarajevo, Split, Sibenik, Zagreb.

ITALIJA   **NEMSKA AVSTRIJA**
 Trst, Opatija, Zadar.   Dunaj.

IZVRŠUJEMO hitro in poceni čenarna izplačila v Jugoslaviji, Italiji, in Nemški Avstriji.

IZDAJAMO čeke v kronah, lirah in dolarjih, plačljive na vpogled pri Jadranski banki in vseh njenih podružnicah.

PRODAJAMO parobrodne in železniške vozne liste na vse kraje in za vse črte.

IZSTAVLJAMO tudi čeke, plačljive v efektivnem zlatu pri Jadranski banki in njenih podružnicah s pridržkom, da so izplačajo v napolonih ali angleških sterlingih, ako ni na razpolago ameriških dolarjev v zlatu.

SPREJEMAMO DENARNE VLOGE v dolarjih ter plačamo začasno 4% obresti. Odelek vlog smo ustanovili nanovo na željo mnogih rojakov sirom Amerike, ki se poslužujejo naše banke. Po sprejemu prvega denarja izdamo vložno knjižico v dolarjih in jo pošljemo vlagatelju. Za prepis nadaljnih vlog ali za dvig denarja je potrebno, da se nam pošlje v registriranem pismu vedno tudi vložno knjižico. Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa po New York Bank Draft.

KADAR STE NA POTU v staro domovino in se nahajate v New Yorku, se vam bo izplačalo, ako se zglasite glede vreditve Vaših denarnih zadev pri ravateljstvu naše banke v prvem nadstropju brez ozira na to, ako kupite parobrodni listek pri nas ali ste ga mogoče že kupili drugje.

Zajamčeni so nam pri Jadranski banki izvanredno ugodni pogoji, ki bodo velike koristi za vse one, ki se že ali se bodo posluževali naše banke.

Slovinci, prijatelji in poznavalci naše banke so vljudno naproseni, da opozorijo na ta naš oglas svoje znance iz Hrvatske, Dalmacije, Istre, Goriške, Srbije, Bosne, Hercegovine in Črnogore.

Frank Sakser State Bank

Čemu ljudje žive.

L. N. Totstoj.

I.

Živel je čevljar z ženo in dečo. Ni imel niti svoje kočite niti zemlje. To je preživljal sebe in svojo družino s čevljarškim poslom. Kruh je moral drago plačevati, zaslužil je malo, a še to, kar je zaslužil, je šlo za hrano. Skupaj z ženo sta nosila kožuh, ki pa je radi dolgoletne rabe že razpadal. Zato sklence čevljar, da si kupi drugo leto ovčjih kož za nov kožuh. Do jeseni je prihranil nekaj denarja. Tri rublje je imela žena spravljena v skrinji, a pet rubljev dvajset kopejk so jima bili dolžni kmetje v selu.

Tako krene nekega jutra čevljar na pot da si kupi kožuh. Obkel je nad srajco ženo jopo iz nankina podloženo z vato, navrh sukno, vtaknil v žep tri rublje, si urezal palico in po zajtrku odšel, misleč, da dobi od seljakov 5 rubljev ter da z vsem denarjem kupi kož za novi kožuh.

Dospel je v selo, šel k prvemu seljaku, a ni ga bilo doma. Žena mu je obljubila, da mu čez teden pošlje moža z denarjem, a novecu mu ni dala. Čevljar gre k drugemu seljaku. Seljak se mu zakolne pri bogu, da nima denarja, dal mu je le dvajset kopejk, da mu zakrpa čevlje. Čevljar je hotel nato vzeti ovčje kože pa dolg, toda trgovca mu jih ni hotel dati, temveč je dejal: Prinesi novce, pa izberi, kar ti je drago; ven, kaj se pravi dolgovce izterjevati.

Tako čevljar ni ničesar opravil, vzal je onih dvajset kopejk za krpanje in stare čevlje, da jih obliže s kožo. Tedaj se vznevolji, zapije vseh dvajset kopejk in se vrne domov brez kožuha. Zjutraj je čevljarja zeblo, sedaj, ko se je napil, pa mu je bilo toplo tudi brez kožuha. Tako je šel po poti, z eno roko je tolkel s palco po mrzlem snegu, z drugo je vihtel stare čevlje in govoril sam s seboj:

— Meni je toplo tudi brez kožuha. Popil sem čašo, pa ni gre po vseh žilah. Ne potrebujem niti plašča. Živel bom tudi brez kožuha, a ženi to ne bo prav. Delam ji krivice, ona zame dela, a jaz se z njo igram.

V teh mislih pride čevljar do cerkvice. Kar zagleda, da se za njo nekaj beli. Že se je večeralo, in čevljar, navzlic vsemu naporu ni mogel razločiti, kaj bi to bilo. Ali je žival? Živali ni podobno. Po glavi je podobno človeku a je preveč belo. Pa kako bi mogel tu biti človek!

Približa se in vidi, da sedi tu, o čudo! — popolnoma gol človek, s hrbtom se naslanja na steno cerkvice in se ne gane. Čevljar se prestraši in pomisli: — Ubili so tu človeka in ga zavlekli sem. — Nato se obrne in odide dalje.

Kmalu pa se ustavi in reče sam sebi: — Kaj vendar delaš, Semjon! Tu umira človek v nesreči, a ti greš mimo njega. Ej, Semjon, to ni pošteno! — In Semjon se vrne k človeku.

II.

Ko se mu približa, vidi, da je to mlad človek, močan, na telesu mu ni videti udarca, samo ves je ozebel in preplašen. Sedi naslonjen na steno in ne gleda Semjona, kakor da radi slabosti ne more niti očji dvigniti. Semjon pristopi k njemu, a človek upre vanj svoje oči. Čevljarju se ubožece zasmili, zato vrže čevlje na tla, se razpaše in sleče sukno.

— Nimam drugega. Oblici to, čuješ!

Semjon prime človeka pod pazduho in ga jame vzdigovati. Človek se dvigne. Tu vidi čevljar, da ima neznanec vitko, čisto telo, roke in noge zdrave, a lice ljubeznivo. Semjon mu ogrne sukno na rame, a ker revež ne more spraviti rok v rokave, ga obleče Semjon. Nato ga opase in mu hoče dati še svojo raztrgano kapo. Ko pa sname kapo, ga silno zabeže v glavo. Misli si: — Jaz sem plešast in ne bom mogel prenašati mraza, njegova glava pa je kodrasta in ne bo ga zeblo. Bolje je, da ga obujem. Posadi ga na tla, mu obuje čevlje ter reče: — Dobro je tako, brate! A sedaj se premakni, da se zgreješ! Ali moreš hoditi? — Človek je stal tu kakor mrtev, gledal žalostno Semjona in ni mogel govoriti.

— Zakaj ne govoriš? Kaj hočeva tu prežebati! Pojdita domov! Na, tu imaš mojo palico, sedaj pa na pot!

Človek jame stopati, gre počasi

a ne zastaja. Semjon ga vpraša: — A kdo si? — Nisem od tod. — Tukajšnje ljudi vse poznam. A katera usoda te je zanesla za cerkvice?

— Ne morem povedati. — Ali te je kdo napadel? — Nihče me ni napadel. Kaznoval me je Bog. — Da, Bog vsekor. Toda nek je je treba stanovati. Kam name-ravaš iti? — Meni je vseeno.

Semjon se začudi. Ni videti malopridnega človek in lepo govori. A čudno o sebi noče ničesar povedati. Semjon premišlja, kaj bi mogel neznanec biti in mu pravi: — Veš kaj, pojdi k meni v kočo, da se malo ogreješ.

Tako gresta Semjon in tujec proti domu. Tu potegne veter, zleze Semjon pod srajco in ker ga ni več grelo žganje, ga začne močno zebsti. Semjon si misli: — Lepa stvar s tem kožuhom. Šel sem z doma, da kupim kožuh, vračam se pa brez sukneje in vodim s seboj celo golega človeka. Kaj poretče Matrona? — Ko se spomni Matrona, se Semjon vznevolji, a ko se ozre zopet na tuja in se spomni njegovega pogleda pri cerkvi, se mu razigra srce.

III.

Semjonova žena je rano pospravila kočo, nacepalila drv, donesla vode, nasitila dečo, sama zajtrkovala in jela misliti, kdaj naj spoče kruh, sedaj ali jutri. Ostal je še precejšen kos. — Ako bo obedoval Semjon tamkaj, ne bo mnogo večerjal ter bo kruh zadostoval do jutri. — Končno se odloči, da ne bo pekla danes in pravi: — Ne bom pekla. Saj mi itak moke primanjkuje. Tako pa bomo izbahali do petka.

Nato spravi kruh in sede za mizo, da zakrpa možu srajco. Šiva in misli na moža, kako kupuje kože za kožuh. — Samo da bi ga trgovca ne ogojčeval. Lahkoveren je moj človek! On ne prevari nikogar, a njega lahko preslepari malo dete. Osem rubljev, to je že denar. Kupiti se da zanje krassen kožuhček. Tudi ako ne bo iz strojne ovčje kože, vendar bo kožuh. Dovolj sva trpela mraza, ko nisva imela dobrega kožuha! Nisva mogla niti na reko niti kam drugam. On je odšel iz hiše, oblekel vse, kar sva imela, a jaz sedaj nimam kaj obleči. Ni odšel zgodaj, a že je čas, da se vrne. Da se le ni kam izgubil, moj sokolici!

Še je premišljevala. Matrona ko zaškripljeje vrata in nekdo vstopi. Matrona odloži iglo in gre k urodu. Tu zagleda, da sta prišla dva: Semjon, a za njim neki seljak, obut, toda gologlav. Takoj začuti Matrona pri možu, da diši po žganju. A ko opazi, da nima na sebi sukneje, nego le njeno jopo ter da močič in zgiblje z rami, ji zbode pri srcu: — Zapil je novce s tem potepuhom in sedaj ga je privlekel še s seboj. — Matrona ju pusti v sobo, stopi tudi same notri in gleda mladega vitkega človeka v njiju sukni. Ni mu videti srajce izpod sukneje in tudi kape nima. Kakor je vstopil, tako je obstal, ne premakne se in ne dvigne oči. Matrona si misli: — Ni dober človek, — in se ga ustraši. Nagubančič čelo, stopi k peči in gleda, kaj bosta storila prišleca. Semjon sname kapo, sede na klop in reče dobrohotno: — Hej, Matrona, daj nama večerjo!

Matrona nekaj zagodrnja. Stoji pri peči in se ne premakne. Glede sedaj enega, sedaj drugega in samo kima z glavo. Ko vidi Semjon, da se žena ljuti, prime tuja za roko in mu reče, kakor da ni ničesar zapazil: — Sedi, brate, sedaj bova večerjala. — Tujec sede na klop, a Semjon pravi nato ženi: — Kaj je to, zakaj nisi ničesar skuhala? — Matronji zavre kri in uide ji: — Skuhala sem, a ne zate. Ti si, kakor vidim, zapil tudi pamet: Odpravil si se, da prineseš kožuh, a vrnil si se brez sukneje in še privlekel golega potepuha. Nimam za vaju večerje, pijanca!

— Dosti, Matrona! Ne blebeči tako dolgo. Najprej vprašaj, kakšen človek je! — Povej ti meni, kje je denar? Semjon sede v žep, razgrne brčkovec in pravi: — Tu je denar, a Trifonov ni plačal, nego obljubil, da prinese jutri. — Matrona se še bolj razsrdi: —

Južni hribovci in njih bodočnost.

Poroča D. Steele.

Ko se bo bojni dim razkidal ter se bo poleglo razburjenje radi stavk in osebnih sporov na Appalachijskih visokih ravninah, bodo še vedno ostali tam hribovci. Južnemu hribovcu, kot je danes, manjka mogoče še precej stvari, a v svojem življenju prostosti in neodvisnosti je Amerikaneec z mnogimi značilnimi znaki iz pionirskih dni in tudi v zgodovini se je vedno dobro izkazal.

Vedno je bilo treba kakega nasilnega preobrata, da je prišel s svojih gora in svojih skrivališč. Državljanska vojna je spravila na dan korenjaške pristase obeh strani, a po kaosu rekonstrukcije se je očividno pokazalo na sinove hribov in izpostavljeni so bili večji izolaciji kot kdaj prej.

Sedaj, ko so krajevne razmere zopet obrnile pozornost nanj ter ga razkrile v celi njegovi patetični veličini, je mogoče, da se bo val obrnil njemu v prid.

— To so čisto enostavni hribovci, — je bil najbolj laskav kompliment, kar jih je bilo kdaj čuti iz ust prebivalcev nižje ležečih krajev v West Virginiji glede njihovih sosedov v hribovih. Prebivalci nižin se ne vdajajo nikakim sentimentalnostim glede gorjanov ali hribovcev ter glede njih slabe sreče in ne napravi nanje nobenega vtisa izjava, da so mogoče zaostali raditega, ker niso imeli nobene prilike. Jaz nočem sprejeti teorije, da so zanič, kot se splošno glasi na jugu. — Ti ubogi ljudje so očividno zaostali, ko je civilizacija korakala naprej, — sem rekel nekoč.

— Da, zaostali se, ker so bili preveč leni in nemarni, da bi šli naprej, — se je glasil odgovor. Razvidno je iz tega, da se ne izgubijo nikakih simpatij z ozirom na te zaostale bele ljudi od strani njih sosedov, ki se ne brigajo, kakšni so bili nekoč ali kakšni so sedaj.

Prav tako težko bi bilo splošno označiti množico, ki pride mimo določene točke v velemestu tekem ene ure, kot označiti južne gorjane.

Takozvana Appalachijska visoka planota ali gorato zaledje južnih držav sega od Ohio reke do Birminghama, Ala. To je obširno ozemlje, krasno in rodovito, ali večina tega ozemlja je popolnoma izolirana ali osamljena. Ti izolirani griči so bili rojstni kraj mož, kot so bili Lincoln, Boone in Jackson. Rojstni kraj resnično trdnega plemena, ki pa je sedaj degenerirano in poslabšano vsled pomanjkanja prilike. Ti gorjani ali hribovci so v resnici neodvisni, prosti in pogumni, zelo pogumni celo v svojem obmejnem položaju, ki predstavlja potezo, ki je značilna za hribovce po celem širnem svetu. Ni dosti znanega o izvoru teh gorjanov in kako so ostali osamljeni v divjini, a njih bodočnost ne more biti obupna, ker so v resnici zdravo in neodvisno pleme.

Ni malo teh ljudi, razpršenih sem in tja, da bi dajali temu ali onemu kmetju posebno barvo, pač pa jih je v celem nekako tri milijone in dokler se niso železnice zarile med njih hribe, so bili komaj na boljšem kot živali gozdov, v katerih so živeli in komaj manj divji. Majhni otroci so se razpršili v gozd, kot čreda divjih ptic, kadar se je približal kak tujec, kot imenujejo gorjanci vsakega človeka, ki ne živi v gorah, dočim imenujejo resnične inozemce "outlandich", kar pomenja približno isto.

Obstojala sta dva razreda prvotnih naseljencev v južnih gorah. Večina teh priseljencev je obstajala iz finega starega pionirskega plemena, ki je iskalo svobodo, neodvisnost in velikih prilik, katere je nudila bogata, nova dežela, a s temi je prišlo tudi desti nezaželjenih, kriminalcev, ki so se izkrali ob naših bregovih.

Informacije glede izvora elementa, ki se poslužuje še danes krve osvete ali takozvanih "feuds", so v resnici pomanjkljive, a v splošnem je verjetno, da so ti elementi potomci prvotnih nezaželjenih ter degeneriranih oseb družbe, katere člane se imenuje "poor whites". Potisnjeni v divjino brez tradicij ali ideolov, ki bi jih vodili ni prav nič čudno, da so postali beli gorjanci to, kar so danes.

Ti ljudje niso mogoče predmet simpatije in brige, vendar pa so Amerikanci in ponosni in prosti so celo v svojem osamljenju in svoji revščini.

Vedno čudo bo, da so Amerikanci, katereganoli izvora in barve ostali isti celih dvesto let, posebno spriču pomanjkanja, ki je glavni znak njih življenja v divjini.

Moral je biti kak dober vzrok, ne pa slučaj, ki je prvotno dovedel večjo skupino človeških bitij do tega, da si je poiskala svoje bivališče v taki divjini. Nekaj posebno mikavnega je moralo biti v teh divjih gorah, česar ni mogla nuditi ravnina spodaj in če ni obstajala ta mikavnost v zavetju ali pribežališču, kaj je bilo potem? V gorah so bili prvotni naseljenci varni pred zasledovanjem ter prosti vseh obveznosti napram deželi in državi. Vedno in vedno pa se bo pojavljalo vprašanje: — Kakšne vrste so morali biti ljudje, ki so se zamenoma odpovedali: družbi ter se izolirali v nedostopnih gorah, — polnih divjih živali in strupenih kač, kajti v teh gorah somorale divje živali v onih časih naravnost gomazeti, kajti še danes jih je dosti tam.

Razen tega je bilo seveda tudi najti nesrečne potnike tekom najvišjega vala seljenja preko gora proti zapadu, ki so iz tega ali onega vzroka ostali v teh gorah. Marsikateri upalpolni pionir je moral mogoče ostati v gorski divjini radi zlomljene osi na svojem vozku. Kakor hitro pa se je enkrat ustavljal v gorah z zlomljeno osjo ali poginjenim konjem, je bilo pogosto izvanredno težko nadaljevati s potovanjem. Kmalu je naseljenca objela samota in generacija za generacijo je videla nato vzhajati in zahajati solnce na istem obzoru.

To ni nikakršna izmišljena povest, to je resnica.

Velik del južnih hribovcev ne predstavlja sedaj še skoro nič drugega kot prvotne lovcu, ki so lovili divje živali v pasti ter se potikali po jagozdih. Ker so se neprestano držali izven stika z ostalim človeštvom ter se dosledno izogibali vsakemu plačevanju davkov, so prišli hribovci tudi popolnoma izven toka napredka, da so ostali tam, kjer so bili pred dvesto leti, ravno tako divji in neodvisni.

Stal sem ter se oziral na patetično majhne njivice, posejane s koruzo in viseče ob gorskih obronkih, kot slike na steni. Vpraševal sem se, kako more seme tako dolgo časa ostati na svojem mestu, da požene korenine. Kdo bi ne bil nič vreden, če bi moral dan za dnevom paziti, da ne zdrsne ta majhna njivica v nižino?

Če misli človek na naravnost bajno bogastvo, ki tiči skrito pod površino ter vidi uboge domačine, ki skušajo odtrgati površini boren živež, mora priti do spoznanja, da je ta narod v resnici zaostal in da si ne zna pomagati.

Dokler ni napravil osemnajsti amandment iz munšajnana vnebovpijoč zločin, se je munšajnarska in njegov proizvod sprejelo kot del južne pokrajine in krajevne oblasti se niso dosti vznemirja-

le radi male trgovine z žganjem, katero je vsrli hribovci. V starih časih se je splošno sprejelo nazaranje, da prodaja hribovce svoje žganje raditega, ker je lažje nositi žganje v steklenicah na trg, kot pa vlačiti koruzo v vrečah preko strmih gričev. Končno pa je to posel vsakega posameznega.

Munšajn žganje, napravljeno na stari način, je bilo pristno žganje čeprav premlado, da bi prijalo poznavalec. Odkar pa je bila uvedljajvena prohibicija, je stvar popolnoma drugačna. Južni hribovci meri svoj pridelek koruze po gajah in dočim znaša tržna cena koruze nekaj dolarjev ter je povpraševanje po koruzi le majhno, izpremenjeni hribovci svojo koruzo v blago, po katerem je opaziti največje povpraševanje in pri katerem napravi dobiček od 500 do 1000 odstotkov.

Mogoče ni na mestu meriti južnega hribovca po standardu drugih ljudi. On ne razume standardov drugih ljudi in brez dvoma bo poteklo dolgo časa, predno bo razumel, zakaj je edini prostor za kotliček v muzeju.

Hotel sem vzeti s seboj nazaj prijeto sliko vsaj ene ljubke hribovske kočice, a je nisem našel. — Lovil sem z nosom po zraku, da vjamem kak duh po pečeni kokoši, praženih jabolkih ali kaj sličnega, a nisem mogel najti ne slikovitosti kot črven, niti mikavnih duhov po kuhji, ki prihaja ponavadi iz njih. — Nobene romantike ali lepote sredi čudovite naravne lepote! Videl sem umazano revščino, brezup, topost, poparjenost in brezbriznost. Nikjer nobenega dokaza, da se je skušalo ustvariti domačo atmosfero. Kar se tiče telesnega komforta, so južni hribovci na istem stališču kot so bili nomadi, ki so se selili v pričetku srednjega veka iz azijskih ravnin proti Evropi.

Nekateri ubožnejši sloji v gorah žive v kočah ali bajtah, ki nimajo niti enega okna. Nikdar niso imeli oken ter se jim tudi ne zdijo potrebna. Njih kuhinja in jedilna posoda je iz pleha. Stari zaboji ali škrliji jim služijo kot stoli in njih postelje so vreče, napolnjene s slamo. Življenje ni nič drugega kot dolgi boj, da se drži telo in dušo skupaj in ljudje ne vedo, kako bi izboljšali svoje življenske razmere.

Napram tujcu so vedno odkritosrčni, prijateljski in gostoljubni. Prav nič se ne opravičujejo radi svoje revščine ter le pravijo: — Dobrodošel tujec, pri vsem, kar imamo.

Ena izmed značilnih potez gorjanov je, da so tršati in močnih kosti.

— Tako trdi so in miščasti, da izgleda, kot da žive od peska, — mi je rekel neki star možak, ki ima majhno prodajalno na neki gorski križpoti. — To večno plezanje jih dela suha, — je dostavil.

Da to večno plezanje, kajti čeprav bi napravili v hribovih ceste, bi večina hribovcev ne imela drugega kot svoje krake, da potuje ž njimi.

Kako bodo izgledali v teku enega stoletja, je vprašanje, na katero ni mogoče odgovoriti, a gotovo je, da niso v poteku zadnjega stoletja napredovali niti za en inč.

So tudi številne šole, višje šole in bolnice, ki skrbje za otroke hribovcev in učitelji si vedno prizadevajo večjati jih tako, da jim ne bo treba dosti izpremeniti njih naravnega okolisa. Uče jih, naj ne zaničujeje svojih revnih koč, temveč naj skušajo postaviti boljše in če bodo tozadevna prizadevanja uspešna, bo mogoče prišel v do glednem času trenutek, ko ne bo južni hribovci več problem, temveč kapital v ustroju ameriškega naroda.

Nemčija in mala antanta.

V "Kreuzzeitung" je plediral grof dr. Hoetsch za približanje Nemčije k mali antanti. Na ta izvajanja odgovarja Teodor Wolff v "Berliner Tageblatt" in pravi, da so dobri odnošaji med Nemčijo in Češkoslovaško zelo potrebni, — menia pa, da bi moglo gornjelezijsko vprašanje kaliti dobre prijateljske odnošaje.

LASTOVKAM.

Poslavlajte se, lastovke, na jug spet odletite, ve lahkokrile ptičice s seboj ta spev nosite!

Če brate, sestre srečate, — Slovane in Slovanke, — priskrbeno jih pozdravite, kot znanec mi in znanke!

Severova zdravila vzbujajo zdravje v družinah.

Nervozne, oslabele žene,

ki trpe na bolečinah v križu, v bolnih ali na stranah, na senzaciji, ki tlačijo človeka k tlom in dela v spodnjem telesu težo, na glavobolu in nerodu pri naravnih funkcijah, dobe od pomoči, ko vzamejo

Severa's Regulator

(Severjev Regulator). Priporočen je za zdravljenje istih posebnih lastnosti neredov in hiranj, ki so jim podvržene ženske. Dobite ga pri svojem lekarju še danes. Cena \$1.25.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Umrl v spovednici.

V Španiji razpravljajo o jako zanimivem vprašanju. V mestu San Domingo je prišel k župniku neznanec in ga prosil, naj ga izpove. Župnik je odšel z neznanecem v cerkev. Neznanec je pričel pripovedovati svoje grehe. Župnik se je baje pod vtisom izpovedb rečnika tako razburil, da je umrl. Neznanec se je nato oddaljil. Sedaj se v Španiji sprašujejo, kake grehe je pač moral imeti na vesti rečnik, da so povzročili smrt župnika.

Ne zdi se mu verjetno.

Gostilničar nekega švicarskega hotela, ki je znan radi svojih odiruških cen, je predložil nekemu tujcu račun. Tujec je račun ravno dušno pregledal ter segel v žep, da plača.

Gostilničar (ves presenečen): — Stojte, dajte mi račun nazaj! Brez dvoma sem nekaj pozabil.

ADVERTISEMENTS.

POZOR, SLOVENKE!

Podpisani Anton Simčič, star 30 let, in F. Tegel, star 25 let, oba velike, čedne postavbe, godca na več instrumentov, sva pripravljena zapustiti luštni sanski stan. Slabe delavske razmere naju v to silijo. Ako katero veselji, naj pisnu priloži sliko; na samo pismo ne ozirava. Prednost imajo bratostice v starosti od 18. do 35. leta. Pove naj, koliko ima gostovine, ali pa kakšen je nje public. Tajnost jamčiva in slike na zahtevano vrneva. — Anton Simčič, Box 421, Farrell, Pa.

Kje je ŠTEFANIJA MOŽETIC?

Pri nas je zanjo več važnih pism iz starega kraja. — Glas Naroda, 82 Cortlandt St., New York City. (7-8-10)

Kje je ANTON KASTELIC, kovač iz Krke? Rada bi iz vedela zanj nečakinja Marija Kastelic, Jurišičeva ulica broj 1, II. kat., Zagreb, Jugoslavija, ali pa Mike Pike, Box 63, Jenny Lind, Ark.

ADVERTISEMENTS.

Zadosten dokaz.

V zadnjem letu je zapustilo odpošiljalni prostor nad 1.353.000 steklenic Trinerjevega Grenkega Vina. To število je zadosten dokaz, da so tisočeri in tisočeri prepričani o njega uspešnosti v slučajih slabega teka, zaprtja, glavobola in podobnih žledolčnih boleznih. Istega slovesa so pa deležna tudi vsa druga Trinerjeva zdravila, in profesionalni ljudje čisto soglašajo v tem mnenju. Dr. E. Barlow, zdravnik in operator v No. Zulch, Texas, nam je pisal 31. marca, 1921. "Osebnost sem se posluževal Trinerjevega Linimenta in Trinerjevega Antiputrina z zadovoljljivimi uspehi. Vsled izbornosti izdelovanja se sami postavljajo v razred, kamor spadajo. — 27. avgusta 1921. Z uspehi, dobljenimi od Trinerjeve Angelice Grenke Tonike sem popolnoma zadovoljen. Po par tedenski boleznijo je uporabljal moja žena s popolnimi uspehi kot splošno zdravilo za sistem." Trinerjev Liniment, ki hitro pomaga pri revmatizmu, nevralgiji in lumbago. Trinerjev Antiputrin, izborno grgalno sredstvo in za zpiranje ust, in Trinerjevo Angelico Grenko Tonike prodajajo vsi lekarnarji in predajalci zdravil.

IŠČE SE

ALOJZIJE ZEMLJAK, ki se je pred 7 leti preselil iz domovine v Cleveland, Ohio. Zadnji njegov naslov se je glasil 1418 East 40th Street, Cleveland, Ohio. Naproša se on, kakor vsak drugi, kateri bi vedel za njegov sedanji naslov, da ga prijavi podpisanemu konzulatu.

Consulate General of the Kingdom of the Serbs, Croats and Slovenes, 443 W. 22nd St., New York City. (8-11-10)

Rad bi izvedel za svojega brata ALOJZIJA RANGUSA, doma iz Orehovca, fara St. Jerneje, Dolensko. V Ameriki je že dvajset let. Rad bi mu sporočil o zapuščini po njegovu umrli teti Ani Kundrič iz St. Jerneja. Rokjake prosim, ako kdo ve za njegovo naslov, da mi ga naznaua ali ga opozori na ta oglas, da sam oglaš svojemu bratu: John Rangus, 3542 E. 108. St., Cleveland, Ohio. (6-8-10)

IGRALCI HARMONIK.

Rojakom sirom Amerike naznanjam, da se izdelujem harmonike. Od leta 1824 naprej še nisem prejel za drugo delo, to naj vam bo dokaz, da dobro postrežem vsakemu.

JOHN WENZEL
1017 E. 62nd St. N. E., Cleveland, O.

Lahko se vzame — hitro pomaga pri

SANTAL CAPSULES MIDY

VNETJU MEHURJA

Vsaka pilula nosi ime MIDY. Varnost seponaredi!

PRISRČEN smeh je najboljšje zdravilo sveta.

Če ste otožni, zamišljeni — se prav na široko zasmajte — pa boste takoj ozdravljili.

Knjiga Peter Zgaga vam povzroči smeh, kadarkoli pogledate vanjo.

Ena knjižica za 50 centov vam bo trajala za vedno.

Izrečite ta kupoz, pridobite petdeset centov v znamkah ter ga pošljite:

Slovenic Publishing Co., 82 Cortlandt St., New York.

Čenjeni: Za priloženih petdeset centov v znamkah mi pošljite knjigo "Peter Zgaga."

Ime .....

Naslov .....

Država .....

Mehke duše.

Dvoje dejstev moramo zabeležiti.

V Narodnem domu pri Sv. Ivanu je imel mlad, idealen slovenski doktor predavanje o Danteju, da tudi Slovenci počaste šeststoletnico velikega Italijana, ker mi smo kulturni narod. Teden dni pozneje pa je zrušen svetoivanski Narodni dom od fašistov. Italjani so nam tako zasmehljivo povedali, da so tudi oni kulturni.

Slovenska učiteljica na zasedenem ozemlju odreja, da morajo med poukom čitati učenke Manzonijev roman "Promessi sposi", da spoznajo laško kulturo. Ko se pa vračajo učenke domov, pa zagledajo razvaline rojanskega družvenega doma. Spoznale so nazorno laško kulturo.

In da bo slika popolna, še tretje dejstvo. Naj pride k nam katerikoli Italjan, vedno smo prijazni in uslužni, skoraj kot hlapci. Ko pa je še na zasedenem ozemlju naš pesnik, pa je bil neusmiljeno vržen v zatvor, ker v kazalu dvatisočletne kulture ni besede "gostoljublje".

Kakor vsi, tako imamo tudi mi silen respekt pred — kulturo. Vseeno pa nam poje v ušesih vedno in vedno le en verz, ki je sicer sila star in tudi že obrabljen, ki pa nam le ne da miru, dokler ga ne vržemo na papir: "Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujevi peti", tako se glesli tisti sitni verz.

Vemo prav dobro, da doživimo grde očitke, kako da smo starokopitni in nekulturni. Toda vsi ti očitki ne omajajo našega imenja. Vsa čast kulturi: vsa čast respektu pred njo, toda le tam, kjer v resnici obstoja ta kultura.

V Primoru pa nimajo naši ljudje opravka z Danteji, temveč kvječemu z uskoki iz njegovega "L'Inferno". Na zasedenem ozemlju nimajo opravka naši z Manzoniem, temveč z ljudmi, ki so živo nasprotje tega plemenitega pesnika.

Kaj nas briga Dante, kaj nas briga Manzoni, kaj nas briga vsa blesteča laška kultura, ako pa nam zažigjo hišo nad glavo! To je eno!

Ali bi ne bilo koristneje, če bi se povedalo nekaj o Prešernu ali o kakem drugem našem vellemu, o katerih naši ljudje nikdar ničesa ne slišijo. Pogledite samo v sedaj na Primorskem uvedene slovenske čitanke, in v vsch štirih berilih ne najdete niti enkrat besede Slovence, niti enkrat besede o naših ljudeh. Pustite Danteja, da spi v italjanskih muzejih in pečajte se s tem, kar je važno za naš rod. In to je drugo.

Ali pa morda mislite, da bodo Italjani prijaznejši, če boste Vi kazali dobro voljo, če boste povdarjali, da častite njih kulturo, njih moze? V tem slučaju pa velja tudi za Vas verz, da "kdor zaničuje se sam, podlaga je tujevi peti". Nikdar in nikoli ne bodo videli Italjani v naši popustljivosti, dobre volje, temveč vedno le slabost. In zato bodo sedaj nas, katere že itak sovražijo, še zaničevali.

Zavestno ali nezavestno ve vsak italjanski inteligent, ker mu vsa apeninska historija to ponavlja da je narod na Apeninah oslabil in da ne vzdrži navala svojih vrhodontih in krepkih sosedov. Zato sovraži te sosedje z vsem gnevom duše, zato jih sovraži tudi takrat, če so, omamljeni od njegovega bleška, postali renegati.

Ker poznamo vse to mi prav dobro kot Italjani, zato je nam stokrat ljuba sirova sila našega naroda, kot pa vsa uslužljivost že od kulture omamljenega našega inteligenta. Ker v sirovi sili je zmaga in osvobodjenje, v pomadžirani kulturnosti pa edino le robstvo.

Naše besede so morda trde in ostre, toda katera resnica je mehka? ("Slov. Narod")

Iz Slovenije.

Tri leta po prevratu.

Iz St. Lenarta v Slov. gorah poročajo: Na eni najlepših hiš takoj v začetku Sv. Lenarta se sveti v črnih črkah s krasnim rdečima inicijalima napis: Deutsche Schule (nemška šola). Kaj le čakajo ta tržani? V treh letih skoraj niso zmogli toliko požrtvovalnosti, da bi prebelili to hišo.

Olajšave za potovanje delavcev po železnicah.

Ministerstvo sobračaja je dovolil olajšave za potovanje delavcev na državnih železnicah pod naslednjimi pogoji: dovolj se 50% popusta (nemška šola). Kaj le čakajo ta tržani? V treh letih skoraj niso zmogli toliko požrtvovalnosti, da bi prebelili to hišo.

GROZDJE! GROZDJE! GROZDJE! Grijko srednje jagode, zelo čiste, cena \$7.— boksa. Californijska Barbera, velike jagode \$11.— boksa. Malaga, velike jagode \$7.50. Fige, po 25 funtov v boksi \$3.— boksa. Čepilje, po 25 funtov v boksi \$2.50 boksa. Brinje, 10 funtov \$1.00. Turški duhan, 1 funt \$2. Za poskus pošljem 1/2 funta boksa za \$1. Z naročilom pošljite \$2.00 ara za vsako bokso grozdja. ADRIATIC IMPORTING CO., 606 — 11 Avenue, New York, N. Y.

ZASTAVE! Repalje in vse druztvo ne potrebujeta. Garancijamo dajemo in bismo ga. Inšalje po ameriških cenah vpl. ropaki. VICTOR NAVINSEK, 331 Grove St., CONEMAUGH, PA.

DOCTOR LORENZ EDINI SLOVENSKE GOVOREČI ZDRAVNIK SPECIJALIST MOŠKIH BOLEZNI. 644 Penn Ave PITTSBURGH, PA. Moja stroka je zdravljenje akutnih in kroničnih boleznj. Jan sam se zdravim nač 25. let ter imam skrbnje v vseh boleznih in ker znam slovensko, zato vas moram popolnoma razumeti in spoznati vaše bolezni, da vas odpravim la vrnem moč in zdravje. Škoda 25 let sem pridobil posebno skrbnje pri zdravljenju moških boleznj. Zato so morete popolnoma sanjeti na mese, moja skrb pa je, da vas popolnoma odpravim. Ne odlašajte, ampak prišlo čimprej. Jaz odpravim zastrupljeno kri, masuje in hitro po tistih, boljšini v grib. In padanje las, bolečine v kostih, stare rane, žilne bolezni, odnabelost, boleznj v mehuru, lednicah, krvah in želodcu, nevralgija, revmatizam, katar, vnetje žila, naduha itd. Uradne ure so: V ponedeljek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. zvečer. V torek, četrtek in sobota od 9. zjutraj do 5. zvečer. Ob nedeljah pa do 3. ure popoldne. PO POŠTI NE ZDRAVIM. PRIDITE OSEBNO. NE PRIPRAVITE TORG NA NASLOV. Dr. LORENZ 644 Penn Ave PITTSBURGH, PA. Nekateri drugi zdravniki rabijo tečnoba, da vas razumijo, jaz osem brvnobno se iz slovenske jezika. Zato vas mihi zdravim, ter vas razumem.

isti kraj. Olajšava velja za vse vrste delavstva.

Inspekcijsko potovanje trgovinskega ministra.

Minister dr. Mehmed Spaho si je dne 4. septembra popoldne ogledal tvornice na Jesenicah, popoldne je bil na Bledu, popoldne pa na Bohinjskem jezeru. Zvečer se je vrnil v Ljubljano. Dne 5. sept. dopoldne je minister v spremstvu pokrajinskega namestnika Ivana Hribarja posetil tvornice za slavnike v Donžalah. Nato je odpotoval v spremstvu namestnika Hribarja, svojega načelnika Stankoviča in tajnika Dr. Žizke v Celje, kjer je bil gost ministra za socialno politiko dr. Kukovec. Ministra so pozdravili mestni komandant polkovnik Tosič, vladni svetnik dr. Žauček, župan dr. Hrašovec, predsednik okrožnega sodišča dr. svetnik dr. Kotnik, Anton Kolenc in Ivan Rebek imenom trgovcev in obrtnikov, imenom krajevne organizacije Jug. dem. stranke pa predsednik dr. Kalan. Vsi imenovani so bili povabljeni k ministru dr. Kukovec na obed, kjer je imel dr. Kalan pomemben politični govor, v katerem je naglašal zasluge muslimanov za sprejem ustave. Minister Spaho je v svojem odgovoru priznanje dela muslimanov s hvaležnostjo na znanje ter izrazil svoje posebno veselje, da je našel na skrajnem zapadnem delu države tako korektno razumevanje političnega delovanja muslimanov. (Trgovinski minister Spaho je sam musliman.) Minister si je pred svojim prihodom v Celje ogledal tvornice za strojila v Polzeli in keramično tvornico inženirja Pavlina v Libojah, kjer so se mu prav posebno dopadli krasni keramični izdelki iz vzorec v narodnih motivih. Po obedu si je minister Spaho ogledal Westenovo tvornico v Celju in državno cinkarno v Gaberju, nakar se je odpravil v Rogoško Slatino in 6. septembra v Maribor in okolice.

Maksimalne cene soli.

V sporazumu s predsedstvom pokrajinske uprave za Slovenijo je ministarstvo za trgovino in industrijo, oddelek v Ljubljani, določilo soli te-le maksimalne cene: za 100 kilogramov nemške kamnite soli 640 kron, za 100 kg sine morske soli 560 kron in za 100 kilogramov industrijske denatrirane soli 220 kron.

Razpis del za nove železniške proge.

Ministrstvo sobračaja je razpisalo dela za nekatere nove železniške proge. Dela za progjo Ljutomer—Ormož še niso mogla biti razpisana, ker gradbena sekcija še ni poslala direktiji potrebnega materijala.

Vprašanje ljubljanskega župana in občinskega sveta.

Beogradski listi poročajo službeno, da minister za notranja dela ni predložil izvolitve g. Peska za ljubljanskega župana in najvišje je potrjenje. S tem je stvar Peska skinjena z dnevnega reda in dolžnost vlade je, da čim najpreje razpiše ponovno volitev župana, ali pa razpusti občinski svet. Za zadnje se zavzema tudi socialistični "Naprej", ki piše med drugim: "Tu je na mestu edino razpust občinskega sveta in nova volitev celega občinskega sveta. Vsako drugačno korigiranje po proporen izvršene volitve v občinski svet je kršenje zakona in čista pravica." Nad vsak dvom je jasno, ker sedaj izvoljeni občinski svet ni sposoben za redno plodonosno delo. S tem bi se tudi končale vse gluusne afere, ki so v zvezi s tem občinskim svetom in katerih je javnost že do grla sita.

Odkritje spominske plošče Podlimbarskemu.

V Spodnjih Lokah pri Krašnji se je vršilo 11. septembra ob 11. slovesno odkritje spominske plošče v prognavstvu uarmleu pisec "Gospodinja Franja" pisatelj Franu Maslju—Podlimbarskemu. Na rojstnem domu, ki je bil preprosto, a ukusno okrašen in na sedmih hišah so vihrale narodne zastave. K svečanosti so došli številni domačini, a tudi gosti iz Ljubljane, Kranja in drugih mest. Družbo sv. Cirila in Metoda, za katero je Podlimbarski dolga leta požrtvovalno deloval, sta zastopala prvomestnik vladni svetnik A. Seneković in blagajnik notar Aleksander Hudovetnik, Slovensko Matice, katere odbornik je bil Maselj, je zastopal Ivan Zorec. Bili so še zastopniki drugih društev.

Nastopili so razni govorniki. Po njih govornih so navzoči pevec Ljubljanskega Zvona pod vodstvom pevovodje Preloveca zapeli davorijo: "Ti, ki si nas ustvaril kakor listja in traves" Pisatelj brat Gregor je prevzel ploščo v varstvo in obljubil, da jo bodo sorodniki čvali, ter se vsem navzočim v preprostih, prisrčnih besedah zahvalil za čast, ki so jo izkazali spominu pokojnega brata. Kot zadnji je govoril, od občinstva navdušeno pozdravljen, general Rudolf Maister. V svojem govoru se je spominjal Podlimbarskega kot svojega stanovskega tovariša, ki je tudi kot avstrijski vojak v najtežjih razmerah ohranil svoje odločno slovensko in jugoslovensko mišljenje in čustvovanje, dotaknil se je zadnjega svidenja s pisateljem, ko je leta 1916. "mit gebundener Marschroute" odhajal v prognavstvo v Pultkovo ter pozval navzoče, naj zakličejo pisatelju Podlimbarskemu kot velikanu rodoljubu in glasniku našega ujeli-

njenja "slava", čemur se je občinstvo odusevljeno odzvalo. Lepo uspelo slavnost je zaključila narodna himna "Bože pravde", ki jo je ubrano zajgrala domžalska godba. Popoldne se je vršila ljudska veselica pri Pavletu v Krašnji.

Dete v groblji.

Neki otrok, ki se je igral ob Ižanski cesti, je našel med grobljokamenja in strte opeke nožico novorojenčka, ki je molela iz groblje. Truplo je bilo že tako nagnito, da ni bilo mogoče dognati niti spola. O detomirki ni nič drugega znano, kaor da so videli pri bližnjem pred 14 dnevi na istem mestu sumljivo mlado žensko. Vprašali so jo, kaj dela, nakar je ona prestrašena odgovorila, da je šla na stran in hitro izginila.

Poneverba.

Franc Korinšek, natakhar na gl. kolodvoru v Ljubljani, je poneveril 1000 kron inkasiranega denarja, nakar je neznanokam pobegnil.

KRETANJE PARNIKOV

Kedaj približno odplujejo iz New Yorka.

Table with shipping schedules for various destinations including Cherbourg, Bremen, Genoa, and others. Columns include destination, date, and agent.

Glede cen za vozne listike in vse druge pojavnice, obrnite se na tvrdko: FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York

Naznanilo.

Jugoslovanski generalni konzulat v New Yorku obvešča vse prizadete, da je postava o taksah z dne 27. junija tega leta stopila v veljavo 1. tega meseca.

- Izza prvega oktobra so take oziroma pristojbine sledeče: za prošnje 40 centov; za priloge, tikajoče se prošenj, vsaka 10 centov; za izdajanje, podaljšanje ali obnovitev potnega lista; za šest mesecev 2 dolarja; za eno leto 4 dolarje; za potno knjižico 1 dolar.

O P O M B A.

Pri izdajanju ali obnavljanju potnih listov je treba plačati pristojbino tudi za čas, ko ni bil potni list obnoven ali ker ni bil pravočasno vzet.

Vsled tega morajo: državljani prejšnje kraljevine Srbije plačati za vsakih šest mesecev izza prihoda v Ameriko do danes po dva dolarja in dva dolarja za bodočih šest mesecev. Državljanji Južne Srbije plačajo takso kot Srbijanci, toda ta taksa se jim računa od 1. januarja 1913. Osebe iz vseh drugih pokrajin, katere danes tvorijo sestavni del kraljevine Slovencev, Srbov in Hrvatov imajo plačati od 1. januarja 1919 pa do danes za vsakih šest mesecev po dva dolarja in dva dolarja za prihodnjih šest mesecev. One osebe ki imajo potne liste prejšnje kraljevine Srbije ali kraljevine Slovencev, Srbov in Hrvatov, pa jim je rok potekel, morajo plačati ob priliki obnove ali predložitve potnih listov, od dneva, ko je potni list izgubil veljavo, pa do danes, za vsakih šest mesecev po dva dolarja in dva dolarja za prihodnjih šest mesecev. Prostovoljcem se taksa računa od dneva vrnitve v Ameriko.

Pri iskanju potnega lista mora vsak plačati razen takse za izdajanje ali obnavljanje še takso za prošnjo, vizum in knjižico. Vsi oni državljani današnje kraljevine, ki niso bili poaniki prejšnje kraljevine Srbije, morajo plačati za potni list: takso za potni list 12 dolarjev, takso za prošnjo 40 centov, takso za vizum 60 centov in takso za knjižico en dolar. Vsega skupaj torej štirinajst dolarjev. Tak potni list bi bil v veljavi do konca tega leta. Če kdo želi imeti potni list ter ne misli takoj odpotovati, mu ni potreba pošiljati za vizum 60 centov.

FRENCH LINE COSULICH ČRTA. Direktno potovanje v Dubrovnik (Gravosa) in Trst. PRES WILSON 15. okt. BELVEDERE 14. nov. ARGENTINA 19. nov. PRES. WILSON 3. dec. Čene za Trst in Reko so: Pres. Wilson \$115 in \$5 davka. Argentina in Belvedere \$103 in \$5 davka. Potom izgovorj indanji za vsy kraje v Jugoslaviji in Srbiji. Rasnoke ugodnosti prvga, drugga in tretjega razreda. Potniki tretjega razreda dobivajo brezplačno vino. PHELPS BROTHERS & Co. Passenger Department 2 West Street New York